

2013-03-22

Tel Aviv

De afrikanska invandrarna i Israel

- Israel har ratificerat 1951 års flyktingkonvention, men har inte ett fungerande system för att ta emot och utreda asylsökande.
- Den förra israeliska regeringen har genom barriären längs gränsen mot Egypten förhindrat vidare inströmning av afrikanska invandrare via Sinai. Nästa åtgärd kan bli att färdigställa förvar i södra Israel och med stöd i den så kallade Anti-infiltrationslagen repatriera afrikanska invandrare som redan befinner sig i Israel.
- Den eritreanske ambassadören i Tel Aviv ser inga hinder för att genomföra frivilliga återvändanden till Eritrea, men fördömer ofrivilliga repatrieringar till Eritrea eller tredje land.
- UNHCR:s representant i Israel, William Tall, menar att återvändandet till hemlandet inte kan ses som frivilligt då alternativet är fängelsestraff i tre år eller mer.

Israeliska myndigheter har under de senaste månaderna repatrierat ett antal afrikanska invandrare, bl a till Sudan och Eritrea. De återvändande har erbjudits en flygbiljett och en summa pengar för att lämna Israel.

Repatrieringen har skett via tredje land utan att FN:s flyktingorgan UNHCR informerats. Anledningen till det ökade antalet repatrieringar är ett tillägg till den s k Anti-infiltrationslagen som tillåter israeliska myndigheter att fängsla illegala invandrare i tre år eller mer. Invandrare som korsat gränsen till Israel illegalt ges valet att återvända till sina hemländer istället för att tas i förvar. Detta definierar Israel som frivilligt återvändande. Enligt UNHCR:s representant i Israel, William Tall, kan återvändandet till hemlandet inte anses vara

frivilligt när alternativet är fängelsestraff. Frivilligt återvändande förutsätter enligt UNHCR att beslutet fattas av den återvändande själv utan tvång eller hot.

Migrationspolitik i Israel

Staten Israel är byggd på olika grupper av judiska invandrare, men landet har inte tagit emot särskilt många flyktingar som inte omfattas av den s k Återkomstlagen (Law of Return). Återkomstlagen innebär bl a att alla judar är välkomna till Israel och kan få israeliskt medborgarskap. När det gäller invandrare som inte omfattas av Återkomstlagen är kraven strängare. I dagsläget uppskattar UNHCR att det finns ca 60 000 icke-judiska invandrare i Israel och att en stor majoritet av dessa (ca 85%) är eritreaner och sudaneser. Under 2011 sökte 4 603 personer asyl i Israel och 3 692 ansökningar avslogs. Endast en familj tillerkändes flyktingstatus. Enligt UNHCR-representanten William Tall har bara ca 200 personer fått flyktingstatus de senaste tio åren.

Den förra israeliska regeringens konstruktion av barriären mot Egypten och förvarn i södra Israel har minskat antalet invandrare som tar sig till Israel, bekräftar Tall. Fram till slutet av 2011 kom ungefär 1 000 afrikanska invandrare i månaden till Israel. Därefter ökade antalet kraftigt till ungefär det dubbla. I slutet av 2012 sjönk antalet igen för att nu ligga på under 50 i månaden.

De invandrare som tillåts uppehålla sig i landet får ett tillfälligt visum (conditional release visa) som är giltigt i tre till fyra månader och kan förlängas ett obegränsat antal gånger under den tid som personen är under utredning. Det tillfälliga visumet ger bäraren ett visst tillfälligt skydd, men inte det rättsliga skydd som kommer med flyktingstatus. Det tillfälliga visumet ger inte tillgång till sjukvård (annat än akut sådan), arbetstillstånd eller sociala tjänster.

Anti-infiltrationslagen

1954 antogs den s k Anti-infiltrationslagen (Law on the Prevention of Infiltration), en lag som ursprungligen riktade sig mot militanta palestinier som ansågs utgöra ett säkerhetshot för Israel. Lagen är en undantagslag, men är fortfarande i bruk eftersom undantagstillstånd fortfarande råder i Israel. 2011 ändrades lagen för att inkludera alla invandrare som vistas illegalt i Israel. Invandrare benämns fortfarande som ”infiltratörer” i lagtexten. Lagen medger att dessa kan fängslas i tre år och under vissa omständigheter ännu längre.

Israels användning av Anti-infiltrationslagen och behandlingen av afrikanska invandrare har kritiserats av flera MR-organisationer, bland andra Human Rights Watch, Amnesty International och Physicians for Human Rights. I mars 2013 gick sex frivilligorganisationer till domstol och hävdade att lagen kränker de afrikanska invandrarna grundläggande rättigheter. Den israeliska staten förväntas komma in med sitt svar på anklagelserna senast den 30 april.

Enligt uppgifter i israeliska media har det vid flera tillfällen hänt att afrikanska invandrare fått välja mellan att sitta i israeliskt förvar i tre år eller mer eller att lämna landet med ekonomisk ersättning. Israels f d inrikesminister Eli Yishai har hävdat att de sudaneser och eritreaner som har lämnat Israel har gjort det frivilligt, men William Tall menar att invandrarnas rättighet att söka asyl kränks. Riksåklagare Yehuda Weinstein har tillfälligt stoppat alla repatrieringar till Eritrea.

Behandlingen av invandrare

Den förra israeliska regeringen har arbetat på två plan: med att förebygga illegal invandring och med att hantera de invandrare som redan befinner sig i landet. Ett sätt att stoppa inströmningen av invandrare är den barriär som byggts längs gränsen mellan Israel och Egypten. I södra Israel byggs nu också förvar som ska ha kapaciteten att hysa ca 10 000 invandrare. Enligt Amnesty International i Israel är det världens största förvar och oproportionerligt stort i relation till antalet illegala invandrare i Israel. Ett annat sätt att motverka invandringen har varit att försvåra för illegala invandrare att få jobb i Israel. Arbetsgivare som anställer illegala invandrare riskerar böter.

Den f d inrikesministern Eli Yishais föresats var att samtliga 60 000 afrikanska invandrare ska repatrieras, men i enlighet med israelisk lag. Yishai har hävdat att majoriteten av afrikanska immigranter är arbetskraftsinvandrare och att många invandrare är involverade i kriminalitet.

Uttalanden av f d inrikesminister Yishai och andra israeliska politiker har spätt på den misstänksamhet mot de afrikanska invandrarna som börjat uppstå i delar av det israeliska samhället. Sedan förra året har det flera gånger rapporterats om hur flyktingar från Sudan och Eritrea har utsatts för misshandel, brandbomber och mordbrand.

Det återstår att se hur den nya regeringen, och framför allt den nye inrikesministern Gideon Sa'ar (Likud), kommer att ta sig an migrationspolitiken.

Internationell rätt och mänskliga rättigheter

FN:s flyktingkonvention förbjuder bestraffning av personer som tar sig illegalt in i ett land för att söka asyl. Den israeliska Anti-infiltrationslagen kan inte sägas vara i enlighet med konventionen, eftersom alla som tar sig in i Israel illegalt definieras som ”infiltratörer” oavsett om ev skyddsbehov utretts eller ej. Det innebär att en mycket sårbar grupp människor drabbas av lagen. Att potentiella flyktingar fängslas och nekas tillgång till juridiskt ombud bryter mot rättigheten att söka asyl och innebär att asylförfarandet inte är rättssäkert. Israel saknar ett fungerande asylsystem där asylansökningar kan utredas i enlighet med internationell rätt. Många av de asylsökande känner inte heller till sina rättigheter.

Eritreas ambassadör i Israel menar att de som frivilligt vill återvända till Eritrea är välkomna att göra det, men att ofrivillig repatriering inte accepteras. Varje vecka återvänder ca 20 eritreaner frivilligt från Israel till Eritrea via Egypten, säger han. Enligt ambassadören kommer många eritreaner till Israel för att de drömmer om ett bättre liv. De kommer för att arbeta, men får i kontakten med NGO:er veta att de kan söka asyl och många väljer då att göra det istället. I allmänhet har de mycket liten kunskap om vilka rättigheter de har, menar ambassadören.

Enligt William Tall på UNHCR befinner sig i dagsläget ca 53 000 afrikanska flyktingar i Israel som migrantarbetare. Tall menar att de överlag har en bra situation, kanske den bästa på flera år för denna grupp invandrare, eftersom de kan resa och i praktiken arbeta fritt i landet. Arbete utan arbetstillstånd följs upp i mycket begränsad utsträckning av de israeliska myndigheterna. Problemet i dagsläget rör främst dem som sitter fängslade under Anti-infiltrationslagen. UNHCR arbetar för att tiden som invandrare ska kunna hållas i förvar ska kortas och att det tillfälliga visum som ges till nyanlända flyktingar ska ge ett bättre skydd än i dagsläget.